

**Dansk PENs bestyrelses skriftlige beretning til
den ordinære generalforsamling
13. marts 2017**

Dansk PEN i 2016

Præsidentens indledende ord

Der kan ind i mellem være brug for at overveje, om den indsats og de prioriteringer, som PEN gennem en årrække har arbejdet ud fra, stemmer overens med det behov vi ser og den virkelighed der møder os. I foråret 2016 nedsatte bestyrelsen en lille arbejdsgruppe, der fik til opgave at beskrive den linje, som bestyrelsen ønsker arbejde ud fra i de kommende år. Resultatet er blevet en kort tekst; *Det gør vi og det vil vi*, som nu ligger på Dansk PENs hjemmeside. Teksten forholder sig ikke til de daglige, konkrete opgaver, som vi som PEN-bestyrelse og medlemmer må og skal påtage os, for de vil i sagens natur variere over tid. Den forholder sig derimod til hvordan vi som bestyrelse mener, at PENs internationale charter omsættes til handling.

Som bekendt har PEN to formål: at arbejde for ordets frihed og at modarbejde "hadsk tale". De to formål kan i visse situationer komme i et spændingsforhold, men det er vigtigt, at de ikke spænder ben for hinanden. På den internationale PEN-kongres i Spanien i efteråret forelagde hovedkontoret i London et ændringsforslag til PENs charter, som udvidede og specificerede de grupper og personer, som PEN skulle "beskytte" mod at blive genstand for hadsk tale eller mere direkte sagt: hetz. Dansk PEN fandt forslaget for vidtgående, og det lykkedes vores repræsentant på kongressen, Jens Lohmann, at få forslaget sendt til hjørne: han fremlagde vores betænkeligheder straks efter fremlæggelsen og mødte så stor opbakning, at vedtagelsen af forslaget blev pillet af dagsordenen, men det vil på den kommende kongres i september i Ukraine givetvis igen blive fremsat i en eller anden form. Den formulering, som Dansk PEN har foreslået London er, at foreningen skal modvirke enhver hetz, der retter sig mod "race, køn eller minoriteter", hvormed vi mener, at foreningens formål er tilgodeset. Vi ønsker en civiliseret omgang blandt skrivende folk, men vi vil ikke gøre os til del af den "krænkelseskultur", som har bredt sig på det seneste, og ikke føle os forpligtet til at gå i brechen for enhver, der måtte føle sig forulempet af den ene eller den anden ytring. Begreberne om både ytringsfrihed og hadsk tale er skabt med henblik på borgerens,

*Kære Mille Rode,
kære PEN-medlemmer,*

Jeg gik i seng i går aftes til nyheden om, at tre politikere var blevet fængslet. Og vågnede op til nyheden om politiaktionen mod Cumhuryiet, en af de ældste aviser i Tyrkiet, en højborg for socialt demokrati. Indtil nu er et dusin journalister taget i forvaring.

Og i søndags blev "Özgür Gündem" lukket, igen, for anden gang! Nu er det tydeligt, at politiaktionen kun fandt sted med henblik på arrestationer.

Jeg var det perfekte mål, "heksen", der skulle brændes. Det er elleve uger siden, jeg blev fængslet, og selvfølgelig har jeg endnu ikke set en dommer.

Jeg ønsker faktisk ikke at skrive om fængslet, en form for eksistens, hvor man hverken er levende eller død. Mit eneste bånd til livet er de stemmer, der når mig udefra, breve, postkort, solidaritetsarrangementer.

Jeg er jer taknemlig, allesammen, og jeg håber oprigtigt, at jeg en dag vil kunne udtrykke min taknemlighed langt bedre, måske ved at komme selv.

Alt godt,

*Asli Erdogan
31.10.2016*

individets forhold til statsmagten eller andre myndigheder. Ytringsfrihed betyder, at der ikke finder forhåndscensur sted – den indebærer ikke, at nogen ikke kan opleve utilsigtede eller uønskede konsekvenser af sine ytringer (og hvis det var tilfældet, ville friheden også være indholdsløs). Hadsk tale kan vi aldrig undgå – i de såkaldt sociale mediers tidsalder tilsyneladende mindre end nogen sinde – men også her gælder, at vores opmærksomhed er rettet mod den hetz, der måtte bedrives af en statsmagt eller en anden offentlig myndighed, og som derfor kan blive eller bliver efterfulgt af sanktioner. Vi forbeholder os ret til at have og ytre en mening også om den offentlige debat, men vi agter ikke at agere sprogpolti.

Regeringen har i årets løb fremlagt en lang række forslag til lovændringer, hvoraf dog kun et enkelt har kaldt på et svar fra PEN. Den såkaldte imam-lov, der begrænser religiøse forkynderes ytringsfrihed, er efter bestyrelsens vurdering stærkt problematisk, og vi har derfor sendt et hørings svar til justitsministeriet. Bestyrelsens argumenter imod loven gennemgås længere nede og svaret kan i øvrigt læses i sin fulde længde på hjemmesiden.

Af begivenheder udenfor landets grænser har især situationen i Tyrkiet optaget bestyrelsen meget i løbet af det seneste år. Tyrkiet har været på dagsordenen i flere år og Dansk PEN har haft en række tyrkiske æresmedlemmer, forfulgte eller fængslede forfattere, hvis sager vi har fulgt tæt. Efter det mislykkede kupforsøg i sommer er situationen i landet imidlertid eskaleret dramatisk. Hundrevis af skrivende kolleger er blevet fængslet, censureret eller afskediget. Utallige medier er lukket eller også er redaktionerne overtaget af regeringens folk. Bestyrelsen har af indlysende grunde i det seneste halve år prioriteret arbejdet med Tyrkiet højt.

Også Saudi-Arabien har taget en del af bestyrelsens opmærksomhed i årets løb. Den unge blogger Raif Badawi er fortsat fængslet, og det samme er hans svoger, menneskerettighedsadvokat Wahleed Abu al-Khair og den palæstinensiske digter og filmmager Ashraf Fayadh. Saudi-Arabien spiller en central rolle i en række af de konflikter og krige der hærger i Mellemøsten, og det er et land, hvis repræsentanter det er meget svært at trænge igennem til, når det gælder påpejningen af de mange krænkelser af menneskerettighederne, som finder sted i landet. Bestyrelsen har derfor sammen med Amnesty Internationals danske afdeling taget initiativ til en konference i efteråret 2017, hvor vi med hjælp fra internationale eksperter vil forsøge at få et klarere billede af, hvilke muligheder vi som ngo'er har for at agere i forhold til de sager vi arbejder med.

Den 7. oktober var 10-årsdagen for drabet på den russiske journalist Anna Politkovskaja, som var en nær ven af Dansk PEN. Pressefriheden i Rusland er fortsat stærkt udfordret, censur og chikanerier, og desværre også mord på journalister, er stadigvæk en del af dagens uorden. Konflikten med Ukraine har ikke gjort det lettere, og også blandt vores kolleger i Russisk PEN er der interne uoverensstemmelser som følge af dele af bestyrelsens støtte til Putins politik, herunder over for Ukraine. Dansk PEN følger situationen og håber at kunne hjælpe med at forhindre konflikten i at udvikle sig, så det russiske PEN-center knækker over.

Vi har længe haft en dialog med hviderussisk PEN om et forfattertræf for unge forfattere fra Belarus, de baltiske -og de skandinaviske lande. Træffet var tænkt afholdt på Hald Hovedgaard i maj i år, men især mangel på finansiering har gjort, at vi nu har udskudt planerne til foråret 2018.

Hen over året har vi skrevet en lang række protester til regeringsledere og myndigheder på vegne af vores fængslede eller truede kolleger rundt om i verden. Informationerne til brug for disse protester får vi fra hovedkontoret i London. De sendes ud til de PEN-centre, der er tilknyttet RAN (Rapid Action Network), og er som oftest udformet som en slags skabelon, som også individuelle PEN medlemmer frit kan benytte. Vi har i årets løb videresendt en del af disse RANs til Dansk PENs medlemmer og vi opfordrer til, at man benytter disse, til at sende individuelle protester til regeringer, der retsforfølger og fængsler deres skribenter.

På den helt hjemlige bane har vi på det seneste forsøgt os med en forenkling af foreningens vedtægter, der efter vores opfattelse var præget af en del knudrede formuleringer og et par unødvendige paragraffer. Et

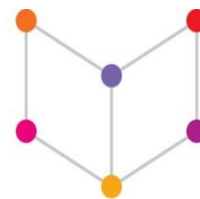
forslag til en revision sendes derfor ud med nærværende beretning og er på dagsordenen til afstemning på dette års generalforsamling.

Fribyer for forfulgte forfattere

I 2016 indgik PEN en aftale med Kulturministeriet om at forestå en informationskampagne om fribyordningen til alle danske kommuner. Denne kampagne starter i 2017 med udvalgte kommuner, som bl.a. opfordres til at samarbejde om at invitere en forfulgt forfatter eller kunstner, som har behov for beskyttelse i et midlertidigt ophold på op til to år, med ro og fred til at arbejde.

Ved årsskiftet 2016/17 er Aarhus, Helsingør og København de eneste danske byer, der er med i fribyordningen. Aarhus inviterede i sommeren 2016 en tyrkisk forfatter, men i kølvandet på det mislykkede kupforsøg, og før rejsepapirerne kom i orden, blev den pågældende desværre fængslet. Vi afventer nu udfaldet af retssagen, og håber, selvom det er usikkert, at det i løbet af de næste måneder vil lykkes at få den pågældende hertil. I Helsingør afventede man i flere måneder udlændingestyrelsens stillingtagen til, om de ville godkende kommunens invitation af en syrisk journalist som byens fribykskribent. Kort før jul kom godkendelsen omsider og nu afventer man i Helsingør, at den pågældende ankommer. Også i København har man inviteret en fribyforfatter og venter, at vedkommende får sine godkendelser og rejsepapirer på plads. Desværre har vi oplevet en del mistænksomhed og bureaukrati fra de danske myndigheders side, der bidrager til at forsinke processen. Det håber vi kan blive bedre i det kommende år.

Vi håber også, at PENs kampagne vil animere flere danske byer til at slutte op om fribynetværket. Kampagnen kører over to år.



Kongressen, det nordiske og det internationale samarbejde

International PENs 82. kongres blev holdt i Ourense, Galicien, i dagene 26. september-2. oktober 2016. Stedet, en nordvestspansk middelalderby med universitet, har et varieret kulturliv og rige litterære traditioner. Deltagerne blev indlogeret i mindre hoteller i og omkring det gamle centrum og kulturhuset, hvor kongressen fandt

sted. Fra Dansk PEN deltog Jens Lohmann som delegeret. Kongressen åbnede med en hyldest til digteren Federico García Lorca, som blev myrdet af spanske fascister ved borgerkrigens begyndelse i 1936. Før den officielle åbning var der møde i PENs faste komiteer: *Writers in Prison Committee (WiPC)*, *Translation and Linguistic Rights Committee*, *Women's Committee* og *Peace Committee*, samt *Search Committee*, hvis opgave er at sikre at der er kvalificerede kandidater til alle planlagte valg, holde øje med at reglerne bliver fulgt samt stå for gennemførelsen af valghandlingerne og stemmeoptællingen. Jens Lohmann er medlem af Search Committee. Derudover er Dansk PEN til daglig kun involveret i WiPC-arbejdet, og Jens Lohmann fulgte derfor hovedsagelig dette arbejde under kongressen.

WiPCs møde var det første under den nye formand Salil Tripathi (valgt på kongressen i Quebec 2015). Mødet blev stærkt præget af den alvorlige situation i Tyrkiet, som Tyrkisk PEN gjorde grundigt rede for. De deltagende centre berettede om de aktiviteter de hver i sær havde i gang. Vigtigheden af at samarbejde og koordinere vore anstrengelser gik som en rød tråd gennem diskussionen. Der var stor ros til den danske og nordiske indsats. Det er livsvigtigt at skrive til vore fængslede kolleger, understregede Tyrkisk PEN. Billedet er som sædvanlig rystende, når man kigger andre steder hen i verden, selv om der er lyspunkter med forfattere og journalister, der er blevet løsladt, og sager der er opgivet. Generelt ser det sort ud fra Kina og Vietnam, over Myanmar og Bangladesh til Afghanistan, Iran, Irak, Golfstaterne, Saudi-Arabien. Aserbadsjan, Kirgisistan, Kazakhstan, Rusland og afrikanske lande som Eritrea, Uganda, Etiopien, Somalia, Ækvatorial Guinea og Gambia, der dog siden kongressen heldigvis har oplevet, at den demokratisk valgte præsident omsider er blevet indsat, efter at hans forgænger i lang tid nægtede at erkende sit nederlag. I Latinamerika er bortførelser, mord og forsvindinger af journalister, samt straffrihed alvorlige problemer, især i lande som Mexico, Brasilien, Honduras, Guatemala, mens chikane og fængsling af journalister og forfattere fortsætter i Cuba og Venezuela.

Spørgsmålet om hvordan den halvårige *case liste*, - en systematisk fortegnelse over alle de sager WiPC følger, bør udformes og anvendes var til debat, men debatten var ufokuseret og case listen blev 'sendt i udvalg', dvs. i praksis syltet indtil videre.

Til gengæld var der en livlig debat om WiPCs fremtidige navn. Tidligere er *Writers at Risk* blevet foreslået, og nogle centre, heriblandt Engelsk PEN, benytter nu dette navn. Mange gik ind for navneskiftet, men flere var betænkelige, og nogle direkte imod forkortelsen, WaR, som et forkert signal at sende fra netop PEN. Punktet blev derfor udskudt til senere beslutning.

Plenarforsamlingen

Et af de centrale punkter på kongressen som vi i Dansk PEN havde forberedt os grundigt på, var et forslag til ændring af det internationale charters § 3.

"PROPOSAL OF AMENDING RESOLUTION OF THE CHARTER - 2016

We, South African PEN Centre and Mexico PEN Centre, propose a change in the Charter of PEN International in paragraph 3 where it states:

*Members of PEN should at all times...pledge themselves to do their utmost to dispel **race, class and national hatreds**, and to champion the ideal of one humanity living in peace in one world."*

to the following:

*"...pledge themselves to do their utmost to dispel **race, class, religious, gender, sexual orientation, gender identity, and national hatreds**, and to champion the ideal of one humanity living in peace in one world."*

Forslaget blev præsenteret og anbefalet af hele fire centre: Sydafrikansk PEN og Mexicansk PEN (ved den internationale præsident Jennifer Clement), samt Mali PEN og Galicisk PEN. Det var usædvanligt at hele fire centre stillede sig op og foretog den formelle præsentation og anbefaling, normen er, at ét, højst to forslagsstillende centre introducerer og anbefaler forslaget.

På det sidste bestyrelsesmøde før kongressen diskuterede vi i Dansk PEN forslaget. Konklusionen var klar og entydig: vi kunne ikke støtte forslaget. Efter en finpudsende diskussion i en lille arbejdsgruppe, bl.a. om formuleringer og huller i vores svar, sendte Mille Rode forud for kongressen nedenstående til den internationale præsident Jennifer Clement og PEN Internationals daglige leder Carles Torner.

Jens Lohmann fik ordet straks efter præsentationen og læste brevet op, bortset fra de indledende og afsluttende hilsner:

"(T)he board of Danish PEN convened last Thursday evening to discuss the amendment to the charter proposed by South African and Mexican PEN. A topic we would have liked to have broached at an earlier stage. Regrettably, we weren't able to do so.

“Our discussions concluded with a very clear message: I have to inform you that the board members of Danish PEN unanimously agreed that we cannot second this motion.

“Several objections were raised regarding the proposed amendment. Some of them concern the very subject matter of the amendment. Others pertain to our international rules of regulations.

“First of all, we are firmly convinced that PEN’s charter should state the common ground that we all stand on. Our charter should unite PEN-members and PEN-centers throughout the world and bind us together. It should therefore reflect the very core of PEN’s commitments: our commitment to defending free speech, peace, mutual understanding; and our commitment to dispelling hate and abuses of free speech.

“Amending a charter that has been ours for 60 years is not something to be done lightly. Our charter is of such central importance to our self-understanding that any amending it requires careful considerations and discussions. All PEN-centres, also the ones that are unable to attend the congress in Ourense, should have a fair chance to participate in this international debate, and all should be able to vote. The discussion, ideally, could focus on the whole charter as such and not only on the proposed amendment. Does it serve its purpose? How can our charter guide us in striking the best balance between defending free speech and dispelling hateful abuses of free speech?

“Whilst Danish PEN recognizes that the intentions behind the proposed amendment are noble and good, we nevertheless fear that adding ‘hate speech’ against religion (or hate speech motivated on religious grounds?) to the list of ills that we should dispel is a counterproductive step to take. The kind of hate speech that should be our sole concern is the one levelled against people and their inescapable identities, be it ‘race’, ‘ethnicity’, ‘gender’ or ‘sexual orientation’. But religion cannot be considered an inescapable identity. Religion is a different category. It belongs to the realm of ideas and no ideas should be safeguarded against criticism of any kind.

“As you know, Saudi Arabian blogger Raif Badawi is criticizing religion as such and stands accused of defamation against Islam. In fact, the Saudi Arabian authorities consider him guilty of “hate speech against religion”. By equating race, gender, and national hatred with religious hate we are bound to lose crucial arguments against regimes like the one in Saudi Arabia.

“We recognize that in our daily work, PEN-members usually have no problem in striking the right balance between our two main concerns: defending free speech and dispelling hate speech. As we see it, the proposed amendment will make this balancing act a lot harder. Thoughts, beliefs, faiths and ideas, whether be they religious, political, philosophical etc. should not be protected, only human beings should. A religion is an abstract entity that cannot suffer from defamation, only individuals can. The fact that many religious people are unable or perhaps unwilling to discern between religion as a belief and religion as an identity does not mean that PEN should be blind to this distinction. If religious ideas should be protected against hate speech, why not also political ideas or any idea at all? Will the proposed amendment not imply that our charter will oblige us to defend people’s right to not have their religion or beliefs criticized or challenged? The proposed amendment, as we see it, opens up for demands of this kind of rights.

“Secondly: According to the Assembly Draft Agenda that was sent to the centers a week ago, the proposed amendment will be debated for half an hour during the first day of the agenda, and later the same day, the voting will take place. The day after, on Wednesday 28th, a cultural event is scheduled: New Voices Award, celebrating the PEN Charter changes. In Danish PEN we are surprised to see that a celebration of the PEN charter change is going to take place as if this result of the vote was already a given. Also, we call your attention to the fact that it is stated in the international PEN regulations that a change of the charter or the regulations can only take place if it is accepted by delegates at two consecutive congresses, and that the proposed amendment should be sent to the centers no less than 6 months before the second congress takes place. Furthermore, for the amendment to be passed a majority vote of two thirds of the centers is required.

“Danish PEN proposes that the proposed amendment should be retracted or at least postponed until next years’ congress, in line with the regulations’ paragraph 10 and 17. This will give us all ample time to undertake a thorough and serious discussion on this issue in all centers.

“Finally, we feel confident that we through fruitful and constructive discussions can reach a common understanding and we look very much forward to join forces with you all in the future important work of PEN”.

Det udløste en sand flodbølge af reaktioner, langt de fleste til støtte for Dansk PENs synspunkter: flere fandt de foreslåede tilføjelser til chartret ukloge, andre pegede på eksempler, hvor PEN med en vedtagelse af de

foreslåede tilføjelser ikke længere vil kunne fordømme overgreb på og forfølgelse af forfattere, journalister m.fl. som for eksempel kritiserer bl.a. religion, tro, politisk overbevisning. Flere delegerede pegede på at forslaget blander tingene sammen og skaber uklarhed om PENs prioriteringer. "Jo flere ord vi fylder på charteret, des mere meningsløst bliver det", lød det fra et center, hvis medlemmer bliver udsat for systematisk og hårdhændet forfølgelse.

Debatten endte uden en klar konklusion eller afstemning, men det syntes underforstået, at forslaget ville blive trukket med henblik på at fremsætte en bearbejdet version på næste kongres i Lviv i 2017.

Resolutioner

Et fast punkt på dagsordenen er diskussion og vedtagelse af resolutioner. Resolutioner er udtalelser, der bliver foreslået centrene, diskuteret og vedtaget (eller forkastet) af kongressens plenarforsamling, for derefter at blive offentliggjort og sendt/afleveret til de regeringer, hvis politik og handlinger de omhandler. I årevis har stort set alle resolutioner været fokuseret på de mange lande, hvor overgreb mod ytringsfriheden og forfølgelse af forfattere og journalister finder sted. De senere år er mere tværgående problemstillinger taget op i enkelte resolutioner. På årets kongres var der for første gang et større antal temacentrede, tværnationale resolutioner, hvilket dels afspejler et større samarbejde mellem centrene, dels er et udtryk for en voksende erkendelse i PEN af at overgreb mod forfattere og journalister i stigende grad bliver tværnationale, dels for et stærkere ønske om at arbejde sammen mod de tværnationale begrænsninger af ytringsfriheden, der rammer os alle.

Der blev foreslået og vedtaget resolutioner om følgende lande:

Afghanistan, Australien (med fokus på landets hårdhændede flygtningepolitik), Bangladesh, Colombia, Cuba, Egypten, Eritrea, Honduras, Indien, Iran, Kina, Mexico, Myanmar, Tibet, Tyrkiet; om den aktuelle situation efter kupforsøget i juli 2016 og ligeledes Tyrkiet, om den optrappede forfølgelse af kurderne, og Vietnam.

Desuden blev følgende tematiserede resolutioner vedtaget:

- Bortførelser og forsvindinger af skolepiger i Nigeria (piger fra chibok-folket), i Syrien (piger fra yezidi-folket), i Canada og det vestlige USA (indianske piger) og i Mexico (i den nordlige grænseby Ciudad Juárez)
- Whistleblowers rolle for arbejdet for ytringsfriheden
- Copyright (et manifest, der skal være afsæt for PENs arbejde om rettigheder og ytringsfrihed)
- Fremme og beskyttelse af kunstnerisk frihed.

Global kampagne

De senere år har International PEN med vekslende held iværksat internationale kampagner for at skabe opmærksomhed om forfatteres situation og vilkår, om ytringsfrihed og litteratur. På kongressen blev der lanceret en ny kampagne, der skal løbe fra 2017 til 2019. Kampagnens formål er "at forbedre flygtede forfatteres muligheder for at deltage i, få adgang til og bidrage til den globale litteratur ved at udnytte International PENs globale fællesskab af forfattere og aktivister, og opbygge slagkraftige partnerskaber med internationale partnere på de kulturelle og politiske arenaer", som det udtrykkes i præsentationsmaterialet. Det falder godt tråd med den erklæring, som de nordiske PEN centre plus Estisk PEN vedtog på et fællesnordisk møde i Helsinki den 8. september 2016 (se længere fremme).

Projektet er ambitiøst og International PENs ressourcer er sparsomme, og bemandingen på hovedkontoret i London skrabet, så det tager tid at løbe kampagnen i gang. Planen er, at kampagnen lanceres i maj/juni i forbindelse med WiPCs årsmøde i Lillehammer, der holdes parallelt med fribynetværket ICORNs årlige generalforsamling samme sted.

Valg

Der blev afholdt følgende valg:

- Nyvalg til **international sekretær**, Takeaki Hori (Japan) ikke kunne stille op efter to perioder à tre år.

Der var to særdeles velkvalificerede kandidater: Kätlin Kaldmaa (PEN Estland) & Antonio Della Rocca (Trieste PEN). *Kätlin Kaldmaa* blev valgt.

- valgt til tre ledige pladser i den syv mand store **internationale bestyrelse** Der var seks velkvalificerede kandidater. Valgt blev *Anders Heger* (Norsk PEN – genvalg), *Mohammed Sheriff* (Sierra Leone PEN – genvalg) og *Ma Thide* (PEN Myanmar)

- valgt til **vicepræsidenter** – valgt blev *Takeaki Hori*, afgået international sekretær & *Franca Tiberto* (Reto-Romansk Schweizisk PEN)

- valgt til formand for **Writers for Peace Committee** blev valgt *Marjan Strojjan* (Slovensk PEN – uden modkandidater).

Året kort:

Raif Badawi-demonstrationer i januar og juni, og igen i januar 2017

Dansk PEN og Amnesty

Internationals danske afdeling stod i starten af 2016, den 14. januar, igen foran den saudiarabiske ambassade. Det var på årsdagen for de første 50 piskeslag den saudiarabiske blogger Raif Badawi fik, efter at han i 2014 blev idømt 10 års fængsel og 1000 piskeslag.



Årsdagen falder omtrent sammen med Raif Badawis fødselsdag, hvilket vi nu i tre år har markeret ved at tænde fakler foran ambassaden på Østerbro. Den 16. juni stod vi der også og gjorde opmærksom på, at der var gået fire år siden Raif Badawi blev fængslet og den 12. januar i år vendte vi tilbage til hjørnet på Omøgade, hvor ambassaden ligger, nu med en ny saudiarabisk ambassadør, Fahad Alruwaily, om hvem det forlyder, at han er en anelse mere indstillet på at lytte til protesterne mod landet end den forrige. Det krævede måske heller ikke alverden, idet den tidligere ambassadør igennem de fire år der er gået siden Badawi blev arresteret, ikke har svaret på en eneste af de mange henvendelser vi har rettet til ham.

Grænser for ytringsfrihed? 25. januar

Årets første medlemsarrangement, som også blev omtalt i beretningen sidste år, forløb som en samtale mellem Jacob Andersen og Flemming Rose, der tog udgangspunkt i Flemming Roses bog, Hymne til friheden.

Demonstration ved den tyrkiske ambassade, 4. marts

Den 4. marts markerede PEN-folk over hele verden, at det var 100 dage siden de to tyrkiske chefredaktører for avisen "Cumhuriyet", Can Dündar og Erdem Gül, blev arresteret. De risikerer begge domme på livstid på anklager om spionage og for at udgøre en fare for statens sikkerhed. At det i virkeligheden handler om at censurere de to regimekritiske journalister, er efter PENs opfattelse udenfor enhver tvivl.

Dansk PEN arrangerede i den anledning en demonstration ved den



tyrkiske ambassade i Hellerup, og overrakte et protestbrev til ambassadøren. Can Dündar er siden flygtet til

Tyskland. Han deltog i International PENs 82. kongres, og der er efterfølgende iværksat en støttekampagne for ham.

Protester mod mexicansk præsidentbesøg, 13.-15. april

Den mexicanske præsident Enrique Peña Nietos officielle besøg i Danmark 13-15. april var en god anledning til at sætte fokus på de mange mord på og forsvindinger af journalister og forfattere i Mexico, og på den udbredte straffrihed for disse og andre overgreb.

I samarbejde med en gruppe herboende mexicanere, og med støtte fra Dansk Journalistforbund, Dansk Forfatterforening og Danske Skønlitterære forfattere organiserede PEN en pressekampagne og en demonstration i protest mod besøget, med krav om at overgrebene standses og de ansvarlige retsforfølges.

Besøget fik en bred pressedækning, og langt de fleste omtaler rettede opmærksomheden på de kritisable forhold i Mexico. Den mexicanske ambassade fik travlt med at oversætte baggrundsartikler, analyser læserbreve og kroniker. Især Jens Lohmanns kronik i Politiken, *I Mexico skyder man journalister* syntes at ramme hårdt. Den blev bragt den 13. april, samme dag som dronning Margrethe modtog præsidenten i Kastrup. Få dage efter modtog Politiken en længere skrivelse fra præsident Peña Nietos pressechef, der afviste oplysningerne i kronikken – der næsten alle var baseret på officielle mexicanske kilder. Kort efter blev Jens Lohmann indbudt til kammeratlig samtale med Mexicos ambassadør.

På præsidentbesøgets anden dag, da Nietos spiste frokost med Lars Løkke Rasmussen på Christiansborg, arrangerede vi i samarbejde med en organisation af herboende mexicanere, Conciencia México-Dinamarca, og med støtte fra de to forfatterforeninger og Dansk Journalistforbund en farverig demonstration på slotspladsen med røde trækors for de mange myrdede kvinder de senere år og ca. 25 sortmalede kister af karton, som symbol på de mange mord og forsvindinger af bl.a. journalister, der også har fundet sted under den nuværende præsident. Fra en scene var der taler om forholdene i Mexico om forfulgte journalister, forfattere, studerende, kvinder og andre, vekslende med levende mexicansk musik, dans og oplæsning af mexicanske digte, bl.a. af Mexicos store digter José Emilio Pacheco, skrevet specielt til PEN for seks år siden.



Fact finding mission til Tyrkiet, 30. august – 4. september

Sammen med kolleger fra en række andre internationale ytringsfriheds- og menneskerettighedsorganisationer, deltog Klaus Slavensky på vegne af Dansk PEN i en fact-finding mission til Tyrkiet. Delegationen mødtes med både journalister, forfattere, aktivister, advokater og diplomater, og overalt tegnede der sig et billede af, at de tyrkiske myndigheder massivt udnytter den vedvarende undtagelsestilstand efter det mislykkede kupforsøg den 15. juli 2016 til at slå hårdt ned på enhver modstand mod regimet.

Mens delegationen var af sted blev endnu en kendt journalist fængslet, den 70-årige Necmiye Alpay fra avisen Özgür Gündem. Hun kom til at dele fængselscelle med sin kollega fra avisen, forfatteren Asli Erdogan, der blev arresteret den 19. august på anklager om støtte til terror og for at underminere den "nationale enhed". Asli Erdogan er æresmedlem af Dansk PEN (se længere fremme). 20 andre medarbejdere fra samme avis blev ligeledes arresteret. Medlemmer af Tyrkisk PEN har siden august måned med jævne mellemrum demonstreret sammen med en række andre ngo'er foran fængslet i Istanbul.

Repræsentanter for den internationale delegation, herunder også Klaus Slavensky, deltog i en demonstration

foran fængslet, i solidaritet med Asli Erdogan, Necmiye Alpay og de hundredvis af andre forfattere, journalister og menneskerettighedsaktivister, der er arresteret efter præsident Erdogans dekret. Det drejer sig om titusinder i politi og hær, over 3.000 dommere er enten fyret eller anholdt, flere tusinde lærere og akademikere har mistet deres job, og har forbud mod at forlade landet. Mange medier, som aviser, radio- og tv stationer er blevet lukket eller censureret, samtlige kurdiske dagblade er lukket og medarbejderne fængslet eller dømt. Flere tyrkiske diplomater har søgt asyl i Europa og mange nationale og internationale kulturelle konferencer, udstillinger og forestillinger er aflyst. Klaus Slavensky skrev efterfølgende en kronik om situationen i Tyrkiet til Politiken (18.9.) og medvirkede ved en konference på Christiansborg om Syrien og Tyrkiet (9. september) arrangeret af bl.a. Helsinki-Komiteen. Dansk PEN er har siden været tilknyttet flere internationale fora, som aktivt skaber opmærksomhed om situationen i Tyrkiet og støtter skribenter, der censureres, forfølges, er under anklage eller som er fængslet.

Nordisk møde i Helsinki 7.-9. september

Niels Ivar Larsen og Mille Rode deltog som dansk delegation i årets store nordiske PEN-træf i Helsinki. Delegater fra PEN-centre i Finland, Sverige, Island, Norge og Danmark foruden Estisk PEN fik her lejlighed til at udveksle erfaringer fra deres respektive indsatsområder, herunder også hvad vi hver især så som de største anslag mod ytringsfrihed i vores lande. Her fremførte vi fra dansk side de indvendinger, som PEN har rejst i vores hørings svar til den såkaldte 'imamlov'. Delegaterne diskuterede også velkendte klassiske ytringsfrihedsproblematikker, herunder afvejning af ytringsfrihed i forhold til hatespeech-lovgivning og beskyttelse af minoritetssprog. Også højaktuelle problematikker såsom det nye medie billede og de sociale medier, whistleblowing og overvågning blev debatteret. Fra dansk side vandt vi et vist gehør for vores kritik af forslaget om ændring af PEN's charter, som er beskrevet tidligere i beretningen. Dansk PEN fortalte også om vores nøglerolle i fribyordningen. Mødet mandede ud i en fælles udarbejdelse og vedtagelse af en erklæring om, at vi byder asylansøgere og migranternes stemmer velkomne, appellerer til at de høres bedre offentligt, og at vores regeringer garanterer, at deres ytringsfrihed nyder beskyttelse. I erklæringen forpligtede de nordiske og det estiske PEN-center sig til at arbejde for dette mål. Det var et konstruktivt møde, hvor gode samarbejdsrelationer og lysten til fælles projekter kom til udtryk blandt alle deltagere.

Dansk PENs svar på "Imam-loven"

Justitsministeriet bad den 30. juni 2016 om kommentarer til et udkast til lovforslag om ændring af straffeloven om kriminalisering af udtrykkelig billigelse af visse strafbare handlinger som led i religiøs oplæring.

I hørings svaret vendte Dansk PEN sig mod enhver gradbøjning af ytringsfriheden, som denne er fastslået i Grundlovens § 77, der ikke alene udelukker censur, men også "andre forebyggende foranstaltninger". Ganske særlig vendte PEN sig imod at udpege særlige grupper eller personer som mindre værdige til at nyde ytringsfrihed end andre.

Vi påpegede, at Grundlovens § 77 tillige taler om "ansvar over for domstolene". Den eksisterende lovgivning finder vi er fuldt ud tilstrækkelig til at efterforske og evt. retsforfølge ytringer, som måtte være lovstridige, f.eks. opfordringer til vold. Men lovgivningen rækker ikke, og må aldrig række, til at kriminalisere ytringer, man ikke bryder sig om.

PEN International, og dermed også Dansk PEN, har stedse to opgaver: At forsvare og fremme ytringsfriheden og at arbejde for en så vidt mulig fordragelig tone i den politiske og religiøse debat. Ytringer skal kunne kritiseres – også for deres stil og tone – men de skal ikke ved lovgivning eller "andre forebyggende foranstaltninger" kunne forhindres.

Så vidt PEN kunne konstatere måtte lovforslaget give anledning til retssikkerhedsmæssige betænkeligheder,

og vi foreslog derfor, at Justitsministeriet foretager en grundigere proportionalitetsafvejning af den forslåede bestemmelse i lyset af, at der foretages indgreb i to fundamentale rettigheder, religions- og ytringsfriheden. Lovforslaget blev vedtaget den 13. dec. 2016 med 91 stemmer for forslaget og 15 stemmer imod, og trådte i kraft 1. jan. 2017. Loven indebærer, at det fremover vil være strafbart som led i religiøs oplæring udtrykkeligt at billige terror, drab, voldtægt, voldshandlinger, incest, pædofili, frihedsberøvelse, tvang og flerkoneri. PENSs forslag om, at lovforslaget undergives lovovervågning, blev fulgt, og senest i folketingsåret 2021-22 skal der fremsættes lovforslag om revision af loven.

PENSs Litteraturfestival 2016

Arrangementerne fandt sted i Odense d. 27. oktober, i Århus d. 3. november og i København d. 14. november. I Odense afholdt vi festivalen i samarbejde med Syddansk Universitet med deltagelse af Henrik Nordbrandt, Hanne Marie Svendsen, Stig Dalager og Mogens Davidsen, der er lektor ved SDU. Her diskuterede oplægsholderne *Litteraturens rolle i en globaliseret verden*. I Århus blev festivalen holdt i samarbejde med Århus Universitet, Litteraturhistorie og Retorik, med deltagelse af Rune Engelbreth Larsen, Kåre Bluitgen, Brian P. Ørnboel, Jacob Vedelsby, Mads Rosendahl Thomsen, der underviser v. Institut for Kommunikation og kultur- og Litteraturhistorie. Temaet var *Ytringsfrihed i litteraturen* og den tyrkiske forfatter Asli Erdogan skulle også have været med i panelet, men hun blev som bekendt fængslet i Istanbul i kølvandet på kupforsøget i sommers. I København blev festivalen afholdt i samarbejde med Dansk Forfatterforening med deltagelse af Cindy Lynn Brown, Asef Soltanzadeh, Eziz Isko Gerdenzeri og Sadi Tekelioglu. Temaet her var som i Århus, *Ytringsfrihed i litteraturen*. Adil Erdem fra PENSs bestyrelse stod bag disse tre velbesøgte arrangementer.

Bogforum 11.-13. november

Igen i 2016 havde PEN en stand på Bogforum, som vi har haft siden 2008. 10-års jubilæet vinker forude. Det er et godt vindue til offentligheden, idet Bogforum siden 2008 er vokset fra 26.000 besøgende til over 34.000 sidste år. PEN har både udvidet sin stand og udviklet aktiviteterne, så vi opnår den størst mulige kontakt med Bogforumpublikummet. Årets tema var Tyrkiet og konceptet: en lang række litterære talere på standen, en underskriftsindsamling, salg af bøger og et arrangement på Bogforums store scene.



PENSs talerstol "Frie ord" havde denne gang besøg 12 forfattere og bogfolk; Trisse Gejl, Kirsten Thorup, Einar Már Gudmundsson, Klaus Rothstein, Pia Fris Laneth, Merete Pryds Helle, Olav Hergel, Johannes Riis, Hans Gammeltoft-Hansen, Lone Frank, Geeti Amiri og Kristina Stoltz. Stor tak for deres velvillige optræden og gode ord.

Der blev afholdt et arrangement på Bogforums Store Scene til

fordel for vore fængslede tyrkiske kolleger, hvor forfatterne Kirsten Thorup, Hanne Marie Svendsen, Anne Marie Ejrnæs, Jens Christian Grøndahl, Benn Q. Holm og Søren Ulrik Thomsen læste op af tekster af Ahmet Altan og Asli Erdogan. Fuat Talay og Cahit Ece spillede skøn, tyrkisk-kurdisk musik. Hjertelig tak til alle.

Ahmet Altan er stadig fængslet, Asli Erdogan blev efter stor internationalt pres løsladt 29. december 2016, men retssagen mod hende fortsætter (se længere fremme).



PEN udgav to bøger til årets Bogforum, den ene en bog med tekster af Ahmet Altan og Asli Erdogan, som blev støttet af Danske Bladtegnere og Politikens Fond, og den anden, "Ord på flugt", som er en antologi med bidrag af forfattere og journalister, der over tid og kontinenter, på forskellig vis, har en flugthistorie med i bagagen. Bidragyderne til antologien har det til fælles, at de alle har - eller har haft - tilknytning til Danmark.

Under de tre dages Bogforum hjalp flere medlemmer med at passe standen, hvilket de skal have stor tak for, og bl.a. indsamledes hundreder af underskrifter mod den tyrkiske regerings krænkelser af ytringsfriheden, som er blevet sendt til den tyrkiske ambassade og til orientering til Folketingets Udenrigsudvalg.



Breve til fængslede forfattere, 13. december

Desværre har Postvæsenets skyhøje portopriser gjort det umuligt for os fortsat at sende bøger til fængslerne. Vi nøjedes derfor i år med at sende postkort og breve til fængslede kolleger i blandt andet Kina, Thailand, Vietnam, Tyrkiet, Egypten og Bahrain. Ikke alle hilsener når frem, men når de gør, ved vi af erfaring, at det har stor betydning for de pågældende, at der er kolleger rundt omkring i verden, der kender til deres sag og tænker på dem.

Writers in Prison- og Rapid Action-netværket (RAN)

WiPC, WaR eller PENs netværk for forfulgte forfattere (kært barn har mange navne), er en slags arbejdsgruppe under Dansk PENs bestyrelse. Netværket tager sig af de aktuelle sager, særlig foreningens æresmedlemmer, i et kollega-til-kollega-forhold.

Konkret foregår arbejdet i mindre grupper, som følger og arbejder for de æresmedlemmer vi har i et givent land eller region, f.eks. Tyrkiet, Saudi-Arabien, Kina, m.v. Netværket arbejder uafhængigt, men rapporterer regelmæssigt til sekretariatet.

Det har over året været en del drøftelser af, hvordan ressourcerne i netværket bedst kan udnyttes.

Bestyrelsen har i den forbindelse foreslået, at netværket er ansvarligt for halvårlige åbne medlemsmøder, med det formål at udbrede kendskabet til vores æresmedlemmer, ikke mindst til medierne.

Brevskrivning til regeringer og andre myndigheder, samt i særdeleshed til de fængslede eller truede kolleger og deres familier, er en kerneaktivitet i netværket. Officielle breve, der sendes på vegne af foreningen Dansk PEN (dvs. ikke individuelle medlemmer) skal godkendes af sekretariatet/præsidenten, og når det gælder brevveksling med vores æresmedlemmer, skal også det første brev forbi sekretariatet. Herefter kører korrespondancen af sig selv, og medlemmet af netværket skriver i eget navn. Tilsvarende kan PENs øvrige medlemmer reagere frit på RANs som medlemmer af PEN og i eget navn.

Vi overvejer i løbet af foråret 2017 at afholde et brevskrivningsværksted, hvor WiPC-veteraner kan tilbyde vejledning i brevskrivning og introducere flere af PENs medlemmer til det konkrete arbejde med æresmedlemmer.

Æresmedlemmer

Dansk PENs æresmedlemmer januar 2017, alfabetisk efter land:

IRAN

Narges Mohammadi (k) Født i 1972. Prominent aktivist og journalist. Direktør for Defenders of Human Rights Centre (DHRC), som er grundlagt af nobelprismodtageren Shirin Ebadi. Narges Mohammadi blev arresteret den 10. juni 2010 og fik en dom på 11 års fængsel, som senere ved en appeldomstol blev nedsat til seks års fængsel. Anklagerne lød bl.a. på propaganda mod regimet ved at rapportere om brud på menneskerettighederne, samarbejde med Shirin Ebadi og besøg af politiske fanger. Narges blev i 2011 løsladt mod kaution pga.



Narges Mohammadi

dårligt helbred, men i marts 2012 blev hendes dom på seks års fængsel stadfæstet, og den 21. april blev hun arresteret igen. Efter fire måneders fængselsophold blev hun i juli 2012 sendt på "tvangsorlov" pga. sin kritiske helbredstilstand. Narges lider af neurologiske lammelser, der forværres af forholdene i fængslet og manglen på lægehjælp. I maj 2015 blev hun atter arresteret og et år senere, den 17. maj 2016 blev hun idømt yderligere 10 års fængselsstraf for sin medvirken i en kampagne mod dødsstraf under sin orlov. Den 28. maj 2016 udsendte gruppen "The Nobel Women's Initiative" (bestående af 6 kvindelige Nobelprismodtagere: Jody Williams, Shirin Ebadi, Wangari Maathai, Rigoberta Menchú Tum, Betty Williams og Mairead Maguire) et appelbrev til de iranske myndigheder, hvori de udtrykte bekymring for Narges Mohammadis helbred og appellerede til regimet om øjeblikkeligt og betingelsesløst løsladelse af hende.

<http://en.cshr.org.uk/2016/05/28/nobel-laureates-release-narges-mohammadi-now/>

Den 27. juni 2016 indledte Narges en sultestrejke, i protest mod at myndighederne nægtede hende at tale i telefon med sine mindreårige tvillinger, der sammen med deres far opholder sig i udlandet. Samme dag sendte Narges et åbent brev hvori hun protesterede kraftigt over den uretfærdige og dårlige behandling, som hun og de øvrige politiske fanger er udsat for. Brevet blev omtalt i diverse medier, herunder TV-kanaler som BBC-Persian og Manoto TV (som begge har mange seere i Iran).

<http://en.cshr.org.uk/2016/06/28/narges-mohammadi-starts-hunger-strike-demanding-the-right-to-call-her-children/>

Den 11. juli 2016 udsendte Dansk PEN en støtteerklæring til Narges, som fik en del omtale på diverse sociale medier. Samme dag blev der lanceret en Twitter-storm (#FreeNarges), støttet af en række menneskeretsforkæmpere under navnet "Kampagnen til støtte for fængslet mor", med Shirin Ebadi i spidsen. Ifølge BBC-Persian blev der alene den dag sendt over 162.000 tweets til de iranske myndigheder af ca. 35.000 brugere. Efter en 20 dage lang sultestrejke fik Narges den 16. juli omsider lov til en ugentlig telefonsamtale med sine børn.

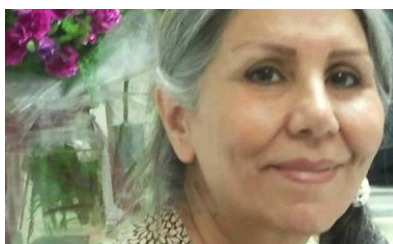
Den 16. okt. 2016 sendte 15 medlemmer af det iranske parlament en hidtil uset opfordring til lederen af Retsvæsenet, Sadegh Larijani, om at annullere Narges Mohammadis seneste dom på 10 års fængsel, og lade hele Narges' sag gå om. Desværre svarede Larijani aldrig på opfordringen.

Kilde: <https://www.iranhumanrights.org/2016/10/narges-mohammadi-mps-letter/>

Æresmedlem af Dansk PEN siden 2012. Kontaktperson: Reza Rahimpour

Mahvash Sabet (k) Lærer og digter, født 1953, er gift og har to voksne børn. Før sin arrestation arbejdede Mahvash Sabet i femten år som direktør for "the Baha'i Institute for Higher Education", som tilbyder

alternativ højere uddannelse for unge Baha'i-medlemmer. Hun er en af syv Baha'i-ledere, kendt som "Yaran-i-Iran" eller "Friends in Iran". Den nu opløste gruppe arbejdede for de religiøse og sociale behov i Baha'i-fællesskabet, som tæller 300.000 medlemmer i Iran. Baha'i-samfundets



Mahvash Sabet

tro har været genstand for systematisk statslig forfølgelse siden revolutionen i 1979, hvor alle valgte og udpegede Baha'i-institutioner blev forbudt. "Friends in Iran" blev da dannet med regeringens vidende og tjente som et uformelt råd for Baha'i-medlemmer i Iran, indtil den samlede ledelse blev arresteret i 2008 Mahvash Sabet den 5. marts 2008 og de øvrige seks den 14. maj. De var fængslet i 20 måneder, uden at blive stillet for en dommer, de blev holdt i ugelang isolation, nægtet adgang til advokatbistand, og udsat for en meget dårlig behandling. Mahvash Sabet afsoner i Evin fængslet, Teheran. Retssagen mod hende startede den 12. januar 2010. Anklagerne lød på spionage, propaganda mod den islamiske republik, oprettelse af illegal administration, samarbejde med Israel, videregivelse af hemmelige dokumenter til fremmed land, handlinger til fare for landets sikkerhed og "corruption on Earth". Nogle af anklagerne, inklusiv den sidste som indebærer en mulighed for dødsstraf, blev senere trukket tilbage. Alle de anklagede nægtede sig skyldige. Rettergangen sluttede 14. juni 2010 efter seks korte sessioner, som var kendetegnet ved en mangel på en reel juridisk proces. Alle de anklagede fik en fængselsdom på tyve år. Mahvash Sabet begyndte at skrive poesi i fængslet. En digtsamling af hende er udkommet på engelsk i 2013. Vi fik for godt et år siden kontakt til Mahvash i fængslet via noget familie, og kan nu sende hilsener direkte til hende.

I et brev til Dansk PEN fra december skriver Mahvash: "My dear friends, you are aware that I, as well as my colleagues and co-religionists, have paid a great price for the freedom of speech and the freedom of religion. The women, in particular, have suffered doubly because of their gender". Sidst i brevet nævner hun sin veninde, Narges Mohammadi, og slår endnu en gang fast: "remind you again that women in my land have suffered doubly in the path to freedom." De sidder begge i Evin fængslets kvindefløj, og Mahvash gør udtrykkeligt opmærksom på, at livet som kvinde i et iransk fængsel er vanskeligt. Iran har det største antal fængslede kvindelige skribenter! På sidste års generalforsamling opfordredes medlemmerne derfor til at underskrive en appel for Mahvash og Narges i anledning af Kvindernes Internationale Kampdag, den 8. marts. Mahvash Sabet og Narges Mohammadi har begge Shirin Ebadi som advokat. Ebadi har tidligere været Dansk PENs gæst, i den forbindelse afholdt vi et arrangement der tiltrak mere end 500 tilhørere, heraf mange herboende iranere. Æresmedlem fra 2014. Kontaktpersoner: Connie Bork, Joan Schmidt, Henrik Juhl Jensen og Henrik Døcker.

KINA



Gao Yu

Gao Yu (k) Den prominente journalist Gao Yu, født i 1944, blev den 24. april 2014 anholdt af det kinesiske politi. Anklagen lød på, at hun skulle have lækket et internt og hemmeligt dokument fra kommunistpartiet til udenlandske medier. Kort tid derefter blev hun vist frem på det kinesiske fjernsyn, hvor hun indrømmede, at hun havde gjort sig skyldig i en stor fejltagelse. Men denne tilståelse trak hun senere tilbage. Hun havde været under stærkt pres, fordi

politiet truede med at fængsle hendes søn. Det er ikke første gang, Gao Yu har været i konflikt med de kinesiske myndigheder. Hun har også tidligere været fængslet på grund af sin åbenlyse kritik af regimet. Retssagen mod hende begyndte den 21. november 2014. Den var lukket for offentligheden. Anklagen kan føre til livsvarigt fængsel. Gao Yu har fået tilladelse til at afsone uden for fængslet på grund af sygdom, men hun nægttes tilladelse til at rejse til Tyskland, som har udstedt visa til

hende og tilbudt at modtage hende til behandling. Æresmedlem af Dansk PEN fra 2014. Kontaktpersoner: Anne Marie Ejrnæs, Hanne Marie Svendsen og Connie Bork.

Ilham Tohti (m) Forfatter og professor på Minzu Universitet i Beijing. Født 1969. Tilhører den etniske gruppe uighurerne, der hovedsageligt er muslimer fra Xinjiang. Han er en af de få der åbent har markeret sig i debatten om uighurerne og kritiserer den kulturelle og sproglige undertrykkelse, de udsættes for. Bl.a. har han i 2006 etableret et website, Uyghur Online, som har til formål



Ilham Tohti

at tale uighurernes sag, men også at fremme forståelsen mellem Uyghurerne og Han-kineserne. Ikke desto mindre er Uyghur Online forbudt i Kina. Ilham Tohti er således en pragmatiker med moderate holdninger, men ikke desto mindre blev han fængslet den 15. januar 2014 og den 20. februar 2014 tiltalt for "separatisme". Den 23. september 2013 blev han idømt livsvarigt fængsel for separatisme. Ilham Tohti har under sit fængselsophold været iført lænker i 20 dage, og han er blevet nægtet mad i 10 dage. Der er stigende bekymring for hans sundhedsmæssige tilstand. På trods af ihærdige protester verden over, bl.a. fra EU-parlamentet, er Ilham Tohti stadig fængslet. I 2016 blev han tildelt Martin Ennals prisen for menneskerettighedsforkæmpere (det er blevet kaldt 'menneskerettighedernes nobelpris').

Se mere her: <http://www.martinennalsaward.org/?p=10781>. I juryen for Martin Ennal Award sidder en række af verdens førende menneskerettigheds-NGO'er, bl.a. Amnesty International og Human Rights Watch. Æresmedlem af Dansk PEN fra 2014. Kontaktperson: Marianne Østergaard

Liu Xia (k) Lyrikeren og billedkunstneren Liu Xia, f. 1. april 1961, er blevet holdt i streng husarrest siden 2010, da hendes mand, modtageren af Nobels fredspris Liu Xiaobo, blev idømt elleve års fængsel af de kinesiske myndigheder. Hun er ikke anklaget for nogen forbrydelse, men hendes lejlighed er under konstant overvågning, hendes adgang til alle medier er spærret, og hendes venner har ingen mulighed for at få kontakt med hende. Liu Xi's sjældne besøg hos sin fængslede mand er ligeledes overvågede. Hun kan ikke fortælle ham nyheder eller aflevere breve til ham. Hendes helbred er under isolationen blevet meget skrøbeligt, og hun lider af stærke depressioner.



Liu Xia & Liu Xiaobo

Æresmedlem af Dansk PEN fra 2014. Kontaktpersoner: Anne Marie Ejrnæs, Hanne Marie Svendsen og Connie Bork.



Yau Wentian

Yao Wentian (m) forlægger fra Hongkong Yao Wentian, en ældre mand midt i 70'erne, blev arresteret den 27. oktober 2013 og blev i maj 2014 idømt en straf på 10 års fængsel. Anklagen var, at han skulle have beskæftiget sig med "smuggling ordinary items". Alt tyder dog på, at Yao Wentian er kommet i myndighedernes søgelys på grund af sit samarbejde med den eksilerede dissidentforfatter Yu Lie og sine planer om at udgive dennes seneste bog. Han har udgivet flere bøger, der er forbudt i "det egentlige Kina". Der er stærke grunde til at tro, at hans fængsling er politisk motiveret.

Yao Wentian lider af astma og har hjerteproblemer. Hans helbredssituation er bekymrende. Æresmedlem af Dansk PEN fra 2014. Kontaktpersoner: Anne Marie Ejrnæs, Hanne Marie Svendsen og Connie Bork.

SAUDI-ARABIEN

Raif Badawi (m) Blogger og webredaktør, født 1983. Startede et website, Free Saudi Liberals. Dømtes i 2012 for dette, samt for at have krænket islam, til en tiårig fængselsstraf, 1000 piskeslag fordelt med 50 ad gangen, uddelt efter fredagsbønnen uden for en moské i Jedda. Desuden fik han en bøde på et beløb svarende til 1,5 mio. kroner, forbud mod enhver medieaktivitet i 10 år efter løsladelsen samt udrejseforbud i den samme periode. Dommen har udløst massive internationale protester, hvor ikke mindst International PEN og Amnesty International har været drivende. De første og foreløbig eneste stokkeslag faldt den 9. januar 2015. Siden da har meldingerne om hans situation været mangelfulde og tvetydige. Til tider har det forlydt, at han stod for at skulle frigives, til andre tider har der været rygter om, at pryglestraffen ville blive genoptaget. I december 2015 blev Badawi pludselig flyttet fra fængslet i Jedda til et højrisikofængsel udenfor byen og siden har det været vanskeligt at få oplysninger ud om hans tilstand. Badawi har snart afsonet næsten halvdelen af straffen på ti års fængsel. Han har sultestrejket flere gange, men har genoptaget fødeindtaget da hans helbred er ikke godt.

Dansk PEN er i kontakt med Badawis kone, der lever i eksil i Canada med parrets tre børn. Vi har stået bag en række initiativer, politisk, mediemæssigt og diplomatisk. Blandt andet har vi sammen med Amnesty International demonstreret hver torsdag i hele 2015 ved den saudiarabiske ambassade i København, og ligeledes adskillige gange i 2016. Den seneste demonstration fandt sted nu i januar, dagen før Raif Badawis 34 års fødselsdag. Æresmedlem af Dansk PEN fra 2014. Kontaktpersoner: Lis Vibeke Kristensen, Aase Schmidt og Mille Rode.



Raif Badawis søn Doudi med et billede af sin far på PENs internationale kongres i Canada 2015



Ashraf Fayadh

Ashraf Fayadh (m) Født 1980, saudiarabisk digter, filmmand og kunstner af palæstinensisk oprindelse. I december 2015 blev Fayadh dømt til døden for at fratage og krænke islam. Ashraf Fayads appellerede dommen og i starten af februar 2016 blev dommen ændret til otte års fængsel og 800 piskeslag. Han udgav i 2012 en digtsamling i Beirut, som efterfølgende blev forbudt i Saudi-Arabien, men i den mellemliggende tid har Fayadh været aktiv som kunstner og filmmager, også på den internationale scene. Årsagerne til Fayadhs fængsling er uklare, men ifølge

officielle kilder blev han dømt for blasfemi og apostasi. Uformelle kilder fortæller imidlertid, at Fayadh med sin mobiltelefon havde filmet det saudiarabiske sikkerhedspoliti tæve en mand til døde, og at fængslingen og dommen over ham kunne relateres til denne begivenhed. I juni 2016 læste en af de delegerede på FNs menneskerettighedsrådsmøde et digt af Ashraf Fayadh højt for forsamlingen, under overværelse af bl.a. den saudiarabiske delegation. Æresmedlem af Dansk PEN fra 2015. Kontaktperson: Mille Rode.

SYRIEN



Tal Al-Mallouhi

Tal Al-Mallouhi (k) Født 1991, digter og blogger. Arresteret 27. december 2009 i sit hjem i Homs, og bl.a. forhørt om sine blog-aktiviteter. Hun blev i februar 2011 idømt fem års fængsel på anklager om spionage til fordel for USA. Hun skulle løslades i december 2016, men vi har ikke modtaget oplysninger om, at hun er frigivet. Tidligere blev Tal Al-Mallouhi tilbageholdt i Douma kvindefængslet, men i følge flere arabiske aviser er hun nu anbragt i Adra fængslet nord for Damaskus. I oktober 2013 var der tale om, at Al-Mallouhi skulle være blandt de 50 kvindelige fanger, som

præsident Bashar Al Assads regime løslod som et led i en større udveksling af gidsler, men det skete ikke. Tal Al-Mallouhi skrev før hun blev fængslet på flere blogs, bl.a. en hun kaldte "My Blog", hvor hun lagde digte og artikler ud. Her forsvarede hun bl.a. den palæstinensiske sag. Tal Al-Mallouhi var, da hun blev arresteret kun knapt 18 år gammel, så vidt vides den yngste samvittighedsfange i Mellemøsten. Den aktuelle situation i Syrien gør det vanskeligt at indhente oplysninger i sager som disse. Desværre er der også grund til at frygte, at forholdene i de syriske fængsler er blevet betydeligt værre under den lange og grusomt blodige borgerkrig i landet. Æresmedlem af Dansk PEN siden 2010. Kontaktperson: Mille Rode.

TYRKIET



Asli Erdogan

Asli Erdogan (k) Født 1967. Internationalt anerkendt tyrkisk forfatter, som sammen med mere end hundrede andre skribenter blev fængslet i kølvandet på det mislykkede tyrkiske militærkup 15.-16. juli 2016. Asli Erdogan er uretmæssigt blevet beskyldt for at være medlem af en terrororganisation og sad 132 dage i et kvindefængsel i Istanbul, inden hun blev frigivet den 29. december 2016. Hun må ikke forlade landet, skal stadig rapportere til politiet, og hendes sag, hvor hun blandt andet er blevet truet med

livsvarigt fængsel, er på ingen måde afsluttet. Asli Erdogan har tidligere i en periode været fribyforfatter i Krakow, I 2016 var hun inviteret til at besøge Danmark, men hun har indtil nu ikke haft mulighed for at forlade Tyrkiet og tage imod invitationen. Hendes hovedværk, "Byen med den røde kappe" udkommer på dansk i 2017. På BogForum 2016 stod Dansk PEN for et oplæsningsarrangement, hvor danske forfattere og PEN-medlemmer læste op af Asli Ergogans og den ligeledes fængslede tyrkiske journalist Ahmed Altans værker. Æresmedlem af Dansk PEN siden 2016. Kontaktpersoner: Anne Marie Ejrnæs, Connie Bork og Hanne Marie Svendsen.

Muharrem Erbey (m) Højt respekteret advokat i menneskerettighedssager i det sydøstlige Tyrkiet. Erbey er desuden forfatter til adskillige artikler om kultur og menneskerettigheder, og han har været udgiver og medudgiver af flere bind tyrkiske og kurdiske fortællinger. Som advokat har han også – med succes – ført sager ved den europæiske menneskerettighedsdomstol, og han har modtaget den fornemme franske pris Ludovic-Trarieux International Human Rights Prize 2012, som Nelson Mandela var den første modtager af. Muharrem Erbey blev sammen med 80 andre arresteret i december 2009. Han er siden sigtet under Artikel 314/2 (medlemskab af en væbnet organisation). Sigtelsen mod Erbey anklager ham for at prøve at ydmyge den tyrkiske stat i taler



Muharrem Erbey

holdt i de svenske, belgiske og engelske parlamenter; for at være involveret i at udforme en forfatning for KCD; for at være advokat for Diyarbakirs borgmester, Osman Baydemir, og for at mødes med ham ofte; for helt frivilligt at følge en række anti-terror retssager; for at udtale sig til Roj TV og yderligere en lang stribe af absurde anklager. PEN mener, at samtlige anklager er politisk motiveret, og at han blev tilbageholdt på grund af den påståede forbindelse med kurdiske politiske partier. Erbey Muharrem sad i mere end fire år (1.570 dage) uden dom i detentionsfængslet i Diyarbakir, men blev løsladt i april 2014. Sigtelserne mod ham er imidlertid opretholdt. Æresmedlem af Dansk PEN siden 2013. Kontaktperson: Anne Marie Ejrnæs og Connie Bork.

Nedim Şener (m) og Ahmet Şık (m) Begge uafhængige journalister og forfattere, der arbejder med



Nedim Şener

undersøgende journalistik. De blev arresteret den 3. marts 2011 og anklaget for medlemskab af og støtte til Ergenekon, der er en væbnet terrororganisation – en såkaldt dybstatssammensværgelse, der planlægger et kup i Tyrkiet. Anklagen om et tilhørsforhold til Ergenekon er dybt ironisk, eftersom de to journalister tidligere har

udgivet bøger og artikler med afsløringer relateret til Ergenekon.



Ahmet Şık

Den 12. marts 2012 blev Şık og Şener løsladt, bl.a. efter internationalt pres, men der er fortsat rejst sigtelser mod dem for at påvirke det politiske klima og forberede et kup gennem deres artikler og bøger. Ahmet Şık blev fængslet igen 30. december 2016. Han er nu sigtet for at sprede propaganda for adskillige terrororganisationer. I retten holdt han 20. januar 2017 sin egen forsvarstale, hvor han tog afstand fra både AKP og Gülen-bevægelsen. Talen kan læses her: <http://www.zeit.de/politik/ausland/2017-01/ahmet-sik-turkey-defence-speech-akp-fethullah-guelen> Şener og Şık har været æresmedlemmer af Dansk PEN siden 2012.

Kontaktperson: Anne Marie Ejrnæs.



Deniz Zarakolu

Deniz Zarakolu (m) Forfatter og oversætter, søn af Ayşe Nur Zarakolu og Ragıp Zarakolu, begge forlæggere og menneskerettighedsadvokater. Deniz Zarakolu har bl.a. udgivet bøger om den politiske filosof Thomas Hobbes og om Tyrkiets retsvæsen. Han blev arresteret den 7. oktober 2011 i sit hjem i Istanbul som led i en bølge af arrestationer af intellektuelle med bånd til det pro-kurdiske Freds- og Demokrati-Parti (BDP). Han blev varetægtsfængslet og anklaget for ledelse af en væbnet organisation (iflg. straffeloven) og for at lede en terrororganisation (iflg. anti-terrorloven). PEN er overbevist om, at

det er falske anklager, og at han ikke har forbindelse til hverken terrorisme eller voldelige aktioner. Deniz Zarakolu blev frigivet den 27. marts 2014, efter to et halvt års varetægtsfængsling, men anklagerne mod ham er opretholdt, og han risikerer 6-12 års fængsel, hvis han dømmes. Æresmedlem af Dansk PEN siden 2013. Kontaktpersoner: Joan Schmidt, Connie Bork og Hüseyin Duydu.

LØSLADT

EGYPTEN

Omar Hazek (m) Internationalt anerkendt forfatter og tidligere ansat ved Alexandrias Bibliotek. Har bl.a. udgivet en digtsamling på arabisk og engelsk, *Nota – Skies of Freedom*, 2011. Omar Hazek blev arresteret den 4. december 2013 sammen med andre aktivister for at demonstrere uden tilladelse i solidaritet med Khalid Said, som blev slået til døde i politiets varetægt i 2010. Omar Hazek blev løsladt den 23. september 2015, men har siden været forhindret i at rejse frit, bl.a. i forbindelse med modtagelse af en ytringsfrihedspris fra nederlandsk PEN, den 14. januar 2016. Æresmedlem af Dansk PEN 2014-2016. Kontaktperson: Finn Slumstrup



UOFFICIELLE ÆRESMEDLEMMER

GUATEMALA

Alaide Foppa (k) Digter, forfatter, feminist, 1914-80. Alaide Foppa blev bortført og forsvundet i Guatemala By i december 1980, da hun var på besøg fra sit eksil i Mexico for bl.a. at besøge sin syge mor. Det daværende militærdiktatur – et af de blodigste Latinamerika har kendt - menes at have stået bag hendes forsvinding. Der er ingen tvivl om at Alaide Foppa er død, og så skulle man mene, at PEN ikke længere behøver at beskæftige sig med hende. Men det bør vi, da de ansvarlige for hendes forsvinding ikke er fundet. Da PEN har sat kampen mod straffrihed for overgreb og forbrydelser mod forfattere, journalister, bloggere m.fl. højt på dagsordenen – bl.a. med en årlig markering på De Dødes Dag den 2. november – er det naturligt for os at bide os fast i Alaide Foppas sag. Kontakt: Jens Lohmann



Alaide Foppa

MEXICO



José Francisco Gallardo

José Francisco Gallardo (m) Eks-general, forfatter, menneskeretsaktivist. Gallardo var politisk fange 1993-2002, dømt på falske anklager for korrupsion, underslæb og magtmisbrug. Gallardo blev arresteret, da han offentliggjorde en større artikel om retsløsheden i den mexicanske hær, hvor især menige udsattes for utallige overgreb. Artiklen var baseret på en afhandling Gallardo havde skrevet på Det Nationale Universitet. Anklagerne og dommen (ved en militær domstol) var et forsøg på at lukke munden på ham. Det lykkedes ikke. Presset af en omfattende international kampagne anført af PEN og Amnesty International nåede hans sag frem til Den Inter-Amerikanske Menneskeretsdomstol, hvor sagen blev berammet til februar 2002. Få dage før det første retsmøde, blev Gallardo løsladt. Da han imidlertid under sit fængselsophold blev degraderet og frataget en del af sin pension (ifølge Højesteret i strid med loven), er det naturligt at holde fast i sagen og følge den helt til dørs. Kontakt: Jens Lohmann

Medlemmer:

Dansk PEN havde pr. 31/12 2016 i alt 341 medlemmer mod 361 sidste år ved samme tid.

Antallet af medlemmer er faldet, ikke på grund af udmeldelser, men fordi vi i forbindelse med en opdatering af medlems- og adressekartoteket desværre måtte slette en del medlemmer, der i to år havde undladt at betale kontingent.

I årets løb mistede vi beklageligvis også fire trofaste, mangeårige medlemmer: Christian Skov, Jan Sonnergaard, Frank Esmann og Per Nyeng.

Støttekredsen:

Støttekredsen består af enkeltpersoner, forlag og magasiner der bidrager økonomisk til foreningens arbejde med et fast årligt beløb. Enhver der sympatiserer med PENs charter og ønsker at støtte arbejdet kan melde sig ind i støttekredsen. Medlemmerne inviteres med til foreningens arrangementer. Støttekredsen blev i år udvidet med Aarhus Universitetsforlag, hvilket vi er meget glade for. Og der er plads til mange flere.

Økonomi:

Det er fortsat svært at rejse penge til arbejdet og foreningens økonomi er derfor skrøbelig. Vi er helt afhængige af medlemmernes indbetalinger, der især går til dækning af kontingentet til International PEN samt til foreningens sekretariatsudgifter.

Vi har i årets løb modtaget tilskud til aktiviteter, arrangementer, udgivelser og rejser fra Statens Kunstfond, Politikens Fond og fra Dansk Journalistforbund.

Revisionsfirmaet PWC støtter foreningen ved pro bono at bogføre foreningens årsregnskab og fra Plums Fond for Fred, Økologi & Bæredygtighed får vi støtte i form af husly og kontorfaciliteter.

En stor og hjertelig tak skal lyde til alle, der har støttet og bidraget til Dansk PENs arbejde året igennem.

Bestyrelsen i 2016:

Efter sidste generalforsamling blev bestyrelsen sammensat og efterfølgende konstitueret således: Per Øhrgaard (præsident), Merete Pryds Helle (vicepræsident), Klaus Slavensky (kasserer), Jens Lohmann, Marianne Østergaard, Niels Ivar Larsen, Adil Erdem, Rune Engelbreth Larsen, Asef Soltanzadeh, Connie Bork Knud Lindholm Lau, Nanna Thylstrup og Poyâ Påkzâd. Mille Rode leder fortsat til daglig foreningens sekretariat.